

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่ใช้สำหรับเข้าแข่งขันนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ในระดับนานาชาติ จากรางวัลชนะเลิศการแข่งขัน IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2560 โดยสาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ได้ส่งการแสดงระบำโนราไชยรัตน์เข้าแข่งขัน ซึ่งเป็นการแสดงที่สร้างสรรค์จากการผสมผสานระหว่างการรำโนราและการรำมวยไชยาเข้าด้วยกัน การแสดงชุดนี้นำมาฝึกซ้อมและเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นรายวิชาที่เน้นให้นักศึกษาฝึกการทำงานร่วมกัน

แนวทางการจัดการปฏิบัติที่ควรใช้ทำการแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติมีหลายประการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปวิเคราะห์และวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยจะต้องวางแผนหลักและแผนสำรองสำหรับการแข่งขันในต่างประเทศ เลือกการแสดงให้เหมาะสมกับรายการและศักยภาพของนักแสดง เตรียมความพร้อมเรื่องเอกสารและสัมภาระ สุดท้ายที่สำคัญที่สุด คือ ความคิดที่มีผลต่อจิตใจอีกหนึ่งของนักแสดง อันทำให้เกิดความตั้งใจมีสมาธิในการแข่งขัน

สรุปแนวทางการปฏิบัติที่นำเสนอนี้มุ่งเน้นให้ผู้สนใจนาฏศิลป์ไทยไปแข่งขันในระดับนานาชาติได้ตระหนักถึงการเตรียมตัวจากการรวบรวมข้อมูลทั้งภายนอกและภายในของเรา เพื่อวิเคราะห์หาโอกาสไปสู้เป้าหมาย จากนั้นต้องปฏิบัติออกมาเป็นรูปธรรมด้วยการกำจัดจุดอ่อน นำเสนอจุดแข็ง และสร้างโอกาสเพื่อป้องกันปัญหภายนอกที่อาจเกิดขึ้นหรือการเตรียมแผนรองรับความเสี่ยง และที่สำคัญที่สุดหลังจากการวิเคราะห์คือทุกคนจะต้องลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายการแข่งขันได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การแข่งขันนาฏศิลป์/ นาฏศิลป์นานาชาติ/ กลยุทธ์

Abstract

This article aims to provide management for the contest of Thailand Dancing Arts in the international level from the winner of the competition IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 at China by the branch of dancing arts and performing arts, Chandrakasem Rajabhat University integrated teaching of the professional experiences course. The course focuses on training students to work together.

Practices should be used to compete with several international dancing arts include gathering competition information as much as possible to analyze and plan to work together by planning the master plans and backup plans for the competition abroad. Select the performing that suit to the needs of the actors as well. Preparing documentation and necessity. Finally, the most important is the idea that influence impulsive mind of the actors. This makes the intention to concentrate on the competition.

Summary the proposed guidelines that focus on bringing Thailand Dancing Arts to compete on an international level. Aware of preparations information from both inside and outside of us to analyze opportunities into goals. Then must come out with a concrete by eliminate the weak, Present strengths and create opportunities to prevent outside or prepare a plan for supporting the risk. And the most important after analyzing was everyone must act according to the guidelines from analysis to achieve concrete work and achieve goals truly competitive.

Keywords: Dancing Arts Competition/ International Dancing Arts/ Strategy

* อาจารย์, สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, kullanadchinkot@gmail.com

บทนำ

กลยุทธ์ที่ผู้เขียนนำเสนอคือแนวทางที่ควรปฏิบัติในการแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ ในเรื่องของการวางแผนกลยุทธ์ การเตรียมตัว และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แนวทางการปฏิบัติที่ได้มาจากการวิเคราะห์ภาพรวมของคณะผู้แข่งขัน คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ และศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อวางกลยุทธ์ให้สามารถบรรลุเป้าหมายจำเพาะนี้ให้สำเร็จ โดยเขียนเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบและจากมุมมองการบริหารจัดการในประสบการณ์ที่ได้มีส่วนร่วมดำเนินงานในการแข่งขันที่สามารถชนะการแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ 2 รายการ ได้แก่

1. รางวัลชนะเลิศนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ Thailand Dramatic Festival 2017 Princess Cup and IDA Thailand Open Dance Championship 2017 ในประเทศไทย ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย สมาคมนาฏกรรมแห่งประเทศไทย วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ณ ราชกรีฑาสโมสร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

2. รางวัลชนะเลิศนาฏศิลป์พื้นบ้านระดับนานาชาติ IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน จัดโดย สมาคม IDA Drama China วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ เมืองเซินเจิ้น (Shenzhen) สาธารณรัฐประชาชนจีน

จากประสบการณ์ข้างต้นทำให้ผู้เขียนสังเกตได้ว่าทุกคณะที่เข้าแข่งขันมีหัวหน้าหรือผู้นำทำหน้าที่บริหารคณะให้ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายการแข่งขันให้มากที่สุด รวมถึงควรทราบข้อมูลของผู้เข้าแข่งขันคณะอื่น ๆ ด้วย เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มและทราบถึงสถานะปัจจุบันและในอนาคตของเราว่าต้องดำเนินการให้คณะของเราไปสู่เป้าหมายได้มากขึ้นอันเป็นแหล่งที่มาของการวางกลยุทธ์ข้อต่อไป

แนวทางการปฏิบัติในการแข่งขันนาฏศิลป์ไทยในระดับนานาชาติมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลและกฎเกณฑ์การแข่งขัน

1.1 รู้เขา รู้เรา รอบรู้ครั้ง ชนะร้อยครั้ง

สิ่งที่สำคัญประการแรกสำหรับการแสดงหรือการแข่งขัน คือการศึกษาหาข้อมูลการแข่งขันเพื่อเตรียมตัวให้เกิดความพร้อม รวมถึงเตรียมแผนสำรองสำหรับแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า โดยต้องมีข้อมูลของการแข่งขัน คณะกรรมการตัดสิน ข้อมูลของผู้เข้าแข่งขัน ข้อมูลของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศที่ทำการแข่งขัน ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นี้ไม่ควรละเลย เพราะสำคัญต่อการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป โดยการหาข้อมูลจะเกิดจากการตั้งคำถามที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1.1.1 รู้เขา

หาข้อมูลเกี่ยวกับรายการแข่งขันเป็นเรื่องสำคัญต่อการวางแผน ต้องทราบถึงกฎเกณฑ์การแข่งขัน คณะกรรมการ คณะผู้เข้าแข่งขันอื่น ๆ รูปแบบการแสดงที่เคยชนะการแข่งขันและรูปแบบการแสดงที่คาดว่าจะนำมาแสดงในการแข่งขันปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งในการแข่งขันจริงจัดในหอประชุมประกอบด้วยเวทีขนาดใหญ่มีทางเข้าออกเวทีด้านซ้ายและขวา หอประชุมบรรจุผู้ชมได้ 100 ที่นั่ง ผู้เข้าแข่งขันประมาณ 15 ทีม กรรมการตัดสินที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแสดงต่างสาขาจำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดง ด้านการแสดงลีลาศ ด้านกีฬายิมนาสติก ด้านการแสดงพื้นบ้าน ชาวจีน 3 ท่าน ชาวยุโรป 1 ท่าน และไทย 2 ท่าน ซึ่งผู้เข้าแข่งขันที่น่าสนใจ คือ ทีมเด็กกายกรรมจากประเทศจีนที่มีร่างกายยืดหยุ่นสูง แต่ละคณะต้องแนะนำการแสดงด้วยภาษาจีนหรือภาษาอังกฤษ สำหรับคณะสาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดงแนะนำการแสดงด้วยภาษาอังกฤษ ขณะแสดงจริงได้มีความพร้อมเพรียง ความแม่นยำ อารมณ์ความรู้สึกที่นักแสดงถ่ายทอด ความผิดพลาดบนเวทีน้อยมาก อีกทั้งยังเป็นการแสดงที่ชาวจีนไม่เคยชมจึงได้รับการชื่นชมจากผู้ชมและได้รับเสียงปรบมือจำนวนมาก

1.1.2 รู้เรา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเราเป็นการหาจุดแข็ง จุดด้อย มองหาโอกาสได้เปรียบเพื่อพัฒนา และอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหา เมื่อเทียบเคียงกับการวิเคราะห์การตลาดธุรกิจ (SWOT) นั้นถือว่าคล้ายกันเป็นอย่างมาก กล่าวคือจุดแข็งของสาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดงมีผลงานวิจัยนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของนักศึกษาจำนวนมาก จึงมีแหล่งข้อมูลการแสดงเพื่อคัดเลือกการแสดงที่น่าสนใจและได้คัดเลือกชุดระบำโนราไชยรัตน์มาทำการแข่งขัน เพราะเล็งเห็นถึงลีลาการแสดงที่มีเอกลักษณ์อันเป็นเสน่ห์ของประเทศไทย เนื่องจากการแสดงนี้ผสมศิลปะการรำโนราและศิลปะการต่อสู้มวยไชยาเอาไว้อย่างลงตัว อีกทั้งนักแสดงส่วนหนึ่งเคยแสดงชุดนี้มาก่อนทำให้สามารถพัฒนาการแสดงให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้พร้อมต่อการแข่งขันมากที่สุด กล่าวคือแต่เดิมใช้ผู้แสดงหญิงล้วน 8 คน พัฒนาให้มีผู้แสดงชายเพิ่ม 3 คน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในท่ามวยไชยา แต่ยังคงไว้ซึ่งลีลาท่ารำอันอ่อนช้อยของการรำโนรา พร้อมทั้งมีครูผู้สอนที่มีทักษะ

การรำโนราและการรำมวยเป็นผู้กำกับกับการฝึกซ้อมจึงทำให้พัฒนาทักษะทางร่างกายของผู้แสดงได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ เครื่องแต่งกายแต่เดิมมีเครื่องแต่งกายของผู้แสดงหญิงล้วนนั้นจำนวน 8 ชุด และยังมีความสมบูรณ์อยู่มาก จึงต้องสร้างเครื่องแต่งกายของผู้แสดงชายเพียง 3 ชุด ด้วยการประยุกต์เครื่องแต่งกายของการแสดงอื่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมและมีรูปแบบในทางเดียวกันกับการแต่งกายของผู้หญิง และที่สำคัญนักแสดงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการแข่งขันจึงทำให้การฝึกซ้อมตลอดจนการแข่งขันมีความราบรื่น

จุดด้อยของของเรา คือ มีเวลาการฝึกซ้อมเพียงหนึ่งสัปดาห์จึงต้องบริหารจัดการเวลาให้พร้อมต่อการแข่งขันให้มากที่สุด นักแสดงหลายคนต้องแบ่งเวลามาร่วมซ้อมพร้อมกันจากภาระหน้าที่หลักในเรื่องของการเรียนและการทำงานพิเศษมาทำการฝึกซ้อมทำให้ร่างกายของผู้แข่งขันอ่อนล้าบ้างในบางครั้ง ทั้งนี้ต้องเป็นกลยุทธ์ที่ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์การแข่งขัน อีกทั้งต้องสามารถประทับใจกรรมการเพื่อเพิ่มปัจจัยให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น

ภาพที่ 2 การฝึกซ้อมเข้าแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ ชุด โนราไชยรัตน์

วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2560

ที่มา : นางสาวชไมพร จันทรวินุลย์

การประกวดนาฏศิลป์ทั้ง 2 รายการข้างต้น เป็นการประกวดนาฏศิลป์ที่ไม่จำกัดรูปแบบการแสดง (Freestyle) ตัดสินด้วยกรรมการไม่จำกัดสาขาการแสดงประมาณ 15 ท่าน โดยนานาชาติส่งการแสดงเข้าร่วมประกวดนาฏศิลป์ที่มีความเฉพาะของประเทศตนเอง ซึ่งการแข่งขันรายการแรกในประเทศไทยมีผู้เข้าร่วมการแข่งขันประมาณ 20 กว่าประเทศ การแข่งขันรายการที่ 2 ในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีเข้าร่วมประกวดประมาณ 30 กว่าคณะอื่น โดยข้อมูลที่รวบรวมได้นี้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนหลักและแผนสำรอง จากนั้นประชุมคณะผู้แสดงและผู้ทำงานทุกส่วนให้เข้าใจตรงกันทุกคน

2. กลยุทธ์และการวางแผนการแข่งขัน

2.1 วิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของตัวเอง เพื่อมองหาโอกาสและปัจจัยภายในและภายนอก เช่นเดียวกับการวิเคราะห์การตลาดของการทำธุรกิจ (SWOT) ซึ่งผลการวิเคราะห์จะทำให้ผู้บริหารคณะรู้ว่ามีโอกาสไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างไร และสิ่งที่ทำให้ไม่สามารถไปสู่เป้าหมายได้คือสิ่งใด

2.2 เมื่อวิเคราะห์อย่างแจ่มชัดแล้วจะทำให้ทราบสถานะของตนเองต่อภาพรวมการแข่งขันทั้งหมด จากนั้นจะต้องปฏิบัติเพื่อให้แผนกลยุทธ์เป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- (1) กำจัดจุดอ่อน
- (2) นำเสนอจุดแข็ง
- (3) สร้างโอกาสและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นนอกเหนือจากการเตรียมตัวหรือแผนการรองรับความเสี่ยง

2.3 ลงมือปฏิบัติ

ผู้ที่บรรลุปเป้าหมายได้นั้นจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ผู้ที่ลงมือปฏิบัติจริงเท่านั้นที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้กลยุทธ์บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติในที่นี้คือนักแสดงและทีมงานทุกคน ผู้บริหารจัดการควรมีหน้าที่บริหารการทำงานของบุคคลในคณะให้ไปในทิศทางเดียวกัน

3. การวางแผนการดำเนินงาน

3.1 แผนการดำเนินงานหลัก

การวางแผนการดำเนินงานหลัก จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ทุกคนทำงานไปในทิศทางเดียวกันและลดความเสี่ยงของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นให้น้อยลง ผ่านการประชุมวางแผนร่วมกันรวมถึงมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 เลือกชุดการแสดงและพัฒนานักแสดงให้มีความพร้อมสูงสุด

การเลือกชุดการแสดงคณะผู้แข่งขันนั้นเลือกด้วยการคำนึงถึงการนำเสนอที่น่าสนใจและได้ใช้ทักษะทางร่างกายของผู้แสดงอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความน่าติดตามตลอดการแสดงและสุดท้ายต้องจบการแสดงได้อย่างเรียบร้อยด้วยการออกแบบท่ารำเข้าเวทีให้ผู้แสดง วิธีนี้เป็นวิธีที่คณะผู้แข่งขันเลือกใช้ในการแข่งขันนาฏศิลป์ต่าง ๆ บ่อยครั้ง เพื่อให้สะดวกต่อการเลือกนักแสดงและง่ายต่อการฝึกซ้อมในลำดับต่อไป

ชุดการแสดงที่เลือกไปแข่งขัน คือ ระบำโนราไชยรัตน์ มีความโดดเด่นในเรื่องของความอ่อนช้อยจากศิลปะการรำโนราและความแข็งแรงจากศิลปะมวยไชยา ที่นำมาผสมผสานสร้างสรรค์ท่ารำ เป็นการแสดงในชุดเดียว ใช้ผู้แสดงทั้งหมด 8 คนประกอบด้วยผู้หญิง 6 คน ผู้ชาย 5 คน สวมเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับรูปแบบเดียวกัน แต่รายละเอียดของการแต่งกายผู้หญิงและผู้ชายต่างกันเล็กน้อย ซึ่งภาพรวมของการแต่งกายเป็นรูปแบบที่ไม่เหมือนกับการแสดงชุดอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แต่งกายหลากหลาย (freestyle) ซึ่งถือว่าทีมเรามีความแตกต่างและความประทับใจผ่านการแต่งกายที่ละเอียดและประณีต การแสดงอยู่ในกฎเกณฑ์รายการการแข่งขันทุกประการ คือ เวลาการแสดงไม่เกิน 3.30 นาที จำนวนผู้แสดงไม่เกิน 10 คน

3.1.2 วิธีการเตรียมเอกสาร

การเตรียมเอกสารจะต้องเตรียมล่วงหน้าด้วยการตรวจสอบเอกสารให้รอบคอบ 3 ครั้ง เพื่อป้องกันการผิดพลาดของเอกสารระหว่างประเทศของคณะผู้เดินทางจำนวน 11 คน ก่อนส่งเอกสารในขั้นตอนต่าง ๆ การเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องเหมือนกันทั้งหมด คณะควรตรวจสอบหนังสือเดินทางของนักแสดงให้เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมายกรณีเดินทางออกนอกประเทศ เพื่อความรวดเร็วและลดความเสี่ยงการเกิดข้อผิดพลาดลงได้

3.1.3 วางแผนการฝึกซ้อม

เนื่องจากนักแสดงที่ได้รับคัดเลือกไปแข่งขันมีทักษะทางนาฏศิลป์ที่แตกต่างกันจึงต้องเข้าเก็บตัวเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ร่างกาย ไหวพริบและความแม่นยำในการแสดง นักแสดงเป็นนักศึกษาจากหลายชั้นปี ซึ่งมีเวลาว่างที่ต่างกันจึงต้องสละเวลาส่วนตัวมาเพื่อฝึกซ้อมให้พร้อมกันทุกครั้งการฝึกซ้อมทุกครั้งจะทำให้การฝึกซ้อมทุกครั้งมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากผู้แสดงมาซ้อมไม่ครบทุกคนจะทำให้พัฒนาทักษะได้ไม่เท่ากัน อีกทั้งอาจเกิดความสับสนเข้าใจไม่ตรงกัน เพราะการแข่งขันที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นรายการต่อเนื่องจากรางวัลชนะเลิศการแข่งขันในประเทศไทย จึงทำให้ต้องประสานงานและเตรียมการเร่งด่วน จากการแข่งขันที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายการต่อเนื่องจากรางวัลชนะเลิศการแข่งขันในเมืองไทย ให้มหาวิทยาลัยและกองประกวดสนับสนุนการเดินทางและค่าครองชีพในประเทศจีนอย่างกะทันหัน ทำให้มีเวลาเตรียมตัวและฝึกซ้อม 1 สัปดาห์ โดยมีตารางการซ้อม ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการฝึกซ้อม

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	หมายเหตุ
9.00น.	ประชุม นักแสดงทำ ความเข้าใจ และให้ ข้อมูลการ แข่งขัน	เตรียม ร่างกาย	ประชุมทำ ความ เข้าใจทำ หลักโนรา และมวยไช ยา นักแสดง ฝึกท่าหลัก โนราด้วย ตนเอง	ต่อทำรำ ครึ่งหลัง ของการ แสดง	ซ้อมการ แสดง ทั้งหมด	ครึ่งวันเช้า
13.00น.	คัดเลือก นักแสดง	ฝึกท่าหลัก โนรา	นักแสดง ฝึกท่าหลัก มวยไชยา ด้วยตนเอง	ซ้อมครึ่ง แรกและ ครึ่งหลัง ของการ แสดง รวมกัน		ครึ่งวัน บ่าย
18.00น.	จัดเตรียม เครื่องแต่ง กาย นักแสดง	ฝึกท่าหลัก มวยไชยา	ต่อทำรำ ครึ่งแรก ของการ แสดง	จัดเตรียม เครื่องแต่ง กาย นักแสดง และ สัมภาษณ์ ส่วนตัว		ช่วงเย็น

จากตารางจะเห็นได้ว่าการฝึกซ้อมช่วงแรก เป็นการฝึกพื้นฐานการรำโนรา และการรำมวยไชยา ซึ่งเป็นลักษณะของท่ารำต่าง ๆ ในการแสดง ประกอบด้วยลักษณะของการใช้แขน ขา ลำตัว รวมถึงอารมณ์ความรู้สึกขณะรำ เพื่อให้เกิดความงามของท่ารำแบบโนราและมวยไชยาอย่างแม่นยำ

การฝึกซ้อมช่วงกลางเป็นการฝึกท่าหลักหรือท่าเด่นของการแสดงอันเป็นท่าที่จะนำเสนอเพื่อให้เกิดความประทับใจต่อกรรมการและผู้เข้าร่วมชมการแข่งขัน ท่าหลักมีลักษณะเป็นท่าชุดหรือหลายท่าที่รำต่อกัน จึงต้องซ้อมให้เกิดความพร้อมเพรียงและแม่นยำเป็นหมู่คณะ

การฝึกซ้อมช่วงสุดท้ายเป็นการนำท่ารำโนราประกอบท่ารำมวยไชยา ได้แก่ ท่ารำโนราที่มีความอ่อนช้อย เช่น การกรัดนิ้ว การดั่งวง การใช้ขา การยกขาสูง รวมถึงความตัวอ่อนของผู้แสดง การแปรแถวมักใช้ท่ารำจากโนรา และ ท่ารำมวยไชยาที่มีความแข็งแรง เช่น ท่าตั้งกาด ป้องกัน ท่าชก ท่าเตะ ท่าถีบ และการออกเสียงที่อึกเขิม เป็นต้น ซึ่งลีลาการเคลื่อนไหวทั้ง 2 ส่วนถูกผสมผสานกันอย่างลงตัวและมีความชัดเจน กล่าวคือ ช่วงรำโนราใช้ท่ารำที่มีความอ่อนช้อยชัดเจนด้วยการรำและให้จบเป็นช่วงความอ่อนช้อยแล้วจึงเริ่มต้นแสดงความแข็งแรงของท่ารำมวยไชยาสลับกันโดย ร้อยเรียงให้ตอนสุดท้าย จบด้วยท่าโนราและท่ามวยไชยาพร้อมกันเป็นภาพหนึ่ง จากนั้นเริ่มทำใหม่ด้วยท่าโนราเป็นท่าเข้าเวทีเพื่อจบการแสดง

3.2 แผนการดำเนินงานสำรอง

แผนการดำเนินงานสำรองจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยงของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อพบปัญหาสามารถใช้แผนสำรองแก้ไขได้ เช่น เรื่องการติดต่อสื่อสารในต่างประเทศ เรื่องที่พักและการเดินทาง เรื่องนักแสดงสำรอง และเรื่องเกี่ยวกับองค์ประกอบการแสดง เป็นต้น ซึ่งได้ผ่านการประชุมวางแผนร่วมกันรวมถึงมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 คาดการณ์เหตุการณ์แข่งขันจริง

เนื่องจากการแสดงระบำโนราไชยรัตน์มีนักแสดง 9 คน ต้องใช้เวลาแต่งหน้าและแต่งตัว 3 ชั่วโมง จึงเริ่มเตรียมตัวนักแสดงเวลา 12.30 น. - 15.30 น. เพื่อเดินทางออกจากที่พักเวลา 16.00 น. ไปสถานที่แข่งขัน 17.00 น. งานเริ่ม 19:00 น. มีเวลาเตรียมความพร้อม 1 ชั่วโมงก่อนการแสดง จึงแบ่งหน้าที่เป็น 2 ฝ่าย คือ 1. ฝ่ายประสานงานและสวัสดิการ ตรวจสอบองค์ประกอบการแสดงที่ต้องใช้ให้เรียบร้อย ห้องพัก อาหาร อธิบายประวัติการแสดงให้แก่ผู้ดำเนินรายการ เตรียมยาสามัญประจำบ้าน และอื่น ๆ โดยต้องเป็นใช้การสังเกตและความรวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหา 2. นักแสดงตรวจสอบความเรียบร้อยของตัวเอง รวมถึงดูแลการแต่งกายให้กันและกัน จากนั้นเตรียมร่างกาย (warm up) และทำสมาธิให้พร้อมต่อการแข่งขัน ในส่วนของการเจ็บป่วยที่อาจเกิดขึ้นสามารถรักษาได้จากชุดยาสามัญประจำบ้านและอุปกรณ์ทำแผลที่เตรียมมา แต่หากมีกรณีไม่สามารถทำการแสดงได้จึงจะให้นักแสดงสำรองที่ถูกฝึกซ้อมมาพร้อมกันขึ้นแสดงแทน

3.2.2 การแบ่งหน้าที่ส่วนตัวและส่วนกลาง

การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น 2 ส่วน คือส่วนตัวและส่วนรวมนั้นเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากต้องรับผิดชอบหน้าที่ของตนให้ดีแล้ว ต้องรับหน้าที่ส่วนรวมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเป็นทีม การช่วยการแต่งตัวดูแลความเรียบร้อยซึ่งกันและกัน รวมถึงการดูแลน้ำหนักสัมภาระที่จะขึ้นเครื่องบิน การจัดเก็บเสื้อผ้าเครื่องประดับไม่ให้เกิดการชำรุด รวมทั้งการบรรจุลงกระเป๋าตามมาตรฐานการบิน ซึ่งทุกคนต้องเตรียมเครื่องมือสื่อสารให้สามารถติดต่อกันในสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยการติดตั้งโปรแกรมสื่อสารตามมาตรฐานของสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานให้สะดวกมากขึ้น

3.3 สรุปแผนดำเนินงานหลักและแผนดำเนินงานสำรอง

3.3.1 นักแสดง มีนักแสดงหลัก 9 คน แผนสำรองคือ เตรียมนักแสดงสำรอง 1 คนเดินทางไปด้วยโดยมีหน้าที่เป็นสวัสดิการและนักแสดงสำรอง

3.3.2 เอกสาร มีความสำคัญต่อการเดินทางเข้า-ออกประเทศจีนเป็นอย่างมาก จึงไม่ควรซื้อผิดพลาดเรื่องเอกสารตลอดการเดินทาง เอกสารในที่นี้ได้แก่ เอกสารสำคัญเดินทาง (passport) เอกสารรายละเอียดที่พักและจุดมุ่งหมายการเดินทาง ตั๋วเครื่องบินไป-กลับ เอกสารทางราชการที่สนับสนุนการแข่งขันจากต้นสังกัด เป็นต้น แก่ใจด้วยการร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารอย่างน้อย 2 ครั้ง และวางแผนสำรองในกรณีที่เอกสารอาจสูญหายระหว่างเดินทางด้วยการทำสำเนาเอกสารประจำตัวของทุกคนไว้ที่ส่วนกลางเป็นผู้รวบรวม ทั้งนี้ควรเตรียมประวัติการแสดงที่เป็นภาษาอื่นอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน หรือภาษาท้องถิ่น เพื่อให้แน่ใจว่าจะมีข้อมูลการแสดงไปนำเสนอในรายการแข่งขัน ป้องกันในกรณีที่ข้อมูลที่ส่งถึงรายการแข่งขันอาจผิดพลาดหรือสูญหายจะได้มีฉบับสำรองให้กรรมการ ทั้งนี้ได้ส่งรายละเอียดประวัติการแสดงให้กองประกวดล่วงหน้าก่อนเดินทางแล้ว

3.3.3 การเดินทาง เลือกนักแสดงที่สามารถแต่งตัวเองและช่วยผู้อื่นได้ทุกคน โดยร่วมกันเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ทั้งส่วนตัวและส่วนกลาง เช่น เครื่องสำอาง หนังสือสำคัญติดตัว เงินและกล่องบันทึกภาพ ยังขาดความรู้และไม่มีประสบการณ์ดำเนินชีวิตในสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเตรียมแผนสำรองดังนี้ 1. มอบเงินติดตัวให้ทุกคนเพื่อใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉินที่สาธารณรัฐประชาชนจีน 2. ให้ทุกคนเตรียมเครื่องมือสื่อสารและติดตั้งโปรแกรมสำหรับติดต่อกันตามมาตรฐานของสาธารณรัฐประชาชนจีน

3.3.4 การจัดเตรียมและการแต่งกายนักแสดง เนื่องจากมีเวลาเตรียมตัวแข่งขันเพียง 1 สัปดาห์ จึงเลือกนักแสดงที่สามารถแต่งตัวเองและช่วยเพื่อนแต่งตัวได้ รวมถึงการช่วยดูแลความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายและช่วยกันเตรียมอุปกรณ์ส่วนตัวและส่วนกลางก่อนเดินทาง เช่น เครื่องสำอาง หนังสือสำคัญติดตัว เงินและกล่องโทรศัพท์มือถือ โดยมีแผนสำรองคือ จะต้องฝึกซ้อมนักแสดงสำรองให้มีพื้นฐานและปรับตัวได้เร็วสามารถแสดงแทนใครก็ได้ รวมถึงต้องเป็นสวัสดิการช่วยแต่งตัวผู้แสดง ควบคุมการซ่อมและการแต่งกายโดยอาจารย์ชรรค์ชัย หอมจันทร์ และช่วยประสานงานและดูแลความเรียบร้อยโดยอาจารย์กุลนาถ ชินโคตร

3.3.5 ระหว่างการแข่งขันจริง การแข่งขันจริงเราต้องคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะมีบรรยากาศและสถานการณ์ที่อาจเป็นปัญหาต่อการแข่งขัน จึงทำให้ทราบว่ายังมีรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบการแสดงที่ต้องเตรียมแผนสำรองไว้แก่ใจดังนี้ 1. ไม่ทราบลักษณะเวทีการแสดง จึงเตรียมออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวให้สามารถแสดงบนเวทีลักษณะใดก็ได้ 2. เนื่องจากทำการซ้อมอย่างหนักและสำรวจความพร้อมของร่างกายและจิตใจของผู้แสดงพบว่า มีความกังวลและความตื่นเต้นก่อนเดินทางไปแข่งขัน อาจทำให้ร่างกายพักผ่อนไม่เพียงพอและอ่อนแอได้ จึงเตรียมยาสามัญประจำบ้านและอุปกรณ์ทำแผล รวมถึงนักแสดงสำรอง 1 คน 3. เนื่องจากส่งเพลงที่ใช้แข่งขันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) และอาจเกิดข้อผิดพลาดเรื่องเพลงที่ใช้แสดงได้ จึงเตรียมเพลงบันทึกใส่แผ่นซีดี (CD) แฟลชไดรฟ์ (flash drive) และส่งเพลงเข้าจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นข้อมูลเพลงสำรองให้พร้อมต่อการแข่งขัน รวมถึงเรื่องประสานงานกับผู้ดำเนินรายการเพื่อมอบเอกสารข้อมูลการแสดงสำหรับพูดบนเวที และ 4. ในกรณีที่เครื่องแต่งกายอาจหลุดระหว่างรอทำการแสดง จึงต้องเตรียมเข็ม ด้าย กรรไกร ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้แต่งตัวและซ่อมแซมเครื่องกายโดยมอบหมายให้นักแสดงดูแล

3.3.6 กล่องบันทึกภาพการทำงานและการแสดง โดยกำหนดให้ น.ส.ชไมพร จันทรวินุลย์ เป็นฝ่ายสวัสดิการที่รับผิดชอบบันทึกภาพด้วยกล้องหลัก 1 ตัว สำหรับเก็บภาพการทำงานกล้องสำรอง โดยอาจารย์กุลนาถ ชินโคตร และมอบหมายให้ทุกคนถ่ายรูปการทำงานด้วยกล้องโทรศัพท์มือถือส่วนที่จะส่งผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ (Line Application) เพื่อนำภาพไปเขียนรายงานการแข่งขันต่อต้นสังกัด

4. วิเคราะห์ผลการแข่งขัน

หลังจากได้รับรางวัลชนะเลิศนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเภทนาฏศิลป์พื้นบ้าน ทำให้เกิดการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้คณะนาฏศิลป์ตัวแทนประเทศไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมได้รับรางวัลชนะเลิศ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 การรับรางวัลชนะเลิศนาฏศิลป์พื้นบ้านระดับนานาชาติ IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน จาก สมาคม IDA Drama China วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ.2560
ที่มา : นางสาวชไมพร จันทรวิบูลย์

4.1.1 การนำเสนอการแสดงได้อย่างน่าสนใจ

ความน่าสนใจ มีผลทำให้เกิดความรู้สึกน่าติดตามตั้งแต่แรกพบ คือ เครื่องแต่งกายสีน้ำเงินเข้มประกายเงินซึ่งเป็นสีโทนที่ไม่ซ้ำกับคู่แข่งทีมอื่น ประกอบกับเครื่องประดับที่มีความประณีตทำจากลูกปัดโนรา เมื่อสวมใส่บนตัวนักแสดงก็จะเกิดความพลิ้วไหวขณะเคลื่อนไหวร่างกาย ดังนั้นเมื่อแสดงจะมีลีลาท่าทำรำที่ลวดลายลูกปัดจะนิ่งทำให้เกิดสงบสะกดสายตาได้อย่างลุ่มลึก แต่เมื่อใช้ลีลาท่าทำรำส่ายไหล ลูกปัดจะพลิ้วไปทางเดียวกันทั้งหมด ลีลาการเคลื่อนไหวที่รวมความอ่อนช้อยและแข็งแรงเข้าด้วยกันประกอบกับนักแสดงที่มีความพร้อมเพรียงและแม่นยำ แสดงสีหน้าอารมณ์สอดคล้องกับคุณลักษณะความอ่อนช้อยของรำโนราและคุณลักษณะนักสู้ของมวยไชยา สามารถถ่ายทอดบุคลิกภาพหรืออารมณ์ ความรู้สึกภายในออกมาได้จากนักแสดง ตรงกับทฤษฎีของ อริสโตเติล ที่อธิบายเกี่ยวกับศิลปะไว้ว่า ศิลปะ ไม่เพียงเป็นการเลียนแบบบุคคลลักษณะของรูปทรงภายนอก แต่ต้องสามารถแสดงออกถึงคุณลักษณะภายในของสิ่งนั้น ๆ ด้วย เช่น เมื่อวาดรูปคนสิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงวาดให้เหมือนที่สุด แต่จะต้องสามารถถ่ายทอดแสดงออกถึงบุคลิกภาพหรืออารมณ์ ความรู้สึก (Art as Representation) ของคน ๆ นั้น¹ อีกทั้งใช้เสียงดนตรีที่มีความเร้าใจด้วยจังหวะกลองและเสียงปี่โนราเป็นตัวดำเนินทำนองเพลง ผู้แสดงเปล่งเสียง “อ้าย” ขณะรำมวยไชยาเพื่อเพิ่มมิติทางเสียง เกิดความผิดพลาด 1 ท่ารำ แต่ถือว่าบนเวทีนั้นน้อยมากเมื่อเทียบกับการแสดงชุดอื่นและสามารถแก้ไขปัญหามองเวทีได้ดีไม่ทำให้ภาพรวมการแสดงเสีย

1. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, การวิจัยทางศิลปะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

4.2 การเตรียมความพร้อมทุกองค์ประกอบการแสดง

การเตรียมความพร้อมทุกองค์ประกอบการแสดงรวมถึงเตรียมการเดินทางและสัมภาระที่จำเป็นต้องใช้ในต่างแดนให้รอบคอบ เป็นเรื่องสำคัญมีผลต่อความคิดของผู้แสดง เพราะทำให้ลดความกังวลเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและสามารถใช้สมาธิต่อการแข่งขันได้มากขึ้น อีกทั้งยังลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในต่างแดน

4.3 การสนับสนุนจากต้นสังกัด

การสนับสนุนจากต้นสังกัดต่าง ๆ เสมือนเป็นขวัญกำลังใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงผลักดันมีต่อจิตใจของผู้ที่ต้องเดินทางไปทำภารกิจอันจะสร้างความภูมิใจให้กับองค์กรและส่วนรวมได้ และที่สำคัญการสนับสนุนจากต้นสังกัดฝ่ายต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการเดินทางและสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงาน เช่น ค่าครองชีพ ค่าสมัครเข้าแข่งขัน และความปลอดภัยในต่างประเทศ เป็นต้น

4.4 การสร้างจิตวิทยาให้เกิดความตั้งใจและมีสมาธิในการแข่งขัน

การสร้างจิตวิทยามีผลต่อความความกระหายชัยชนะของผู้เข้าแข่งขัน เนื่องจากเป็นแหล่งกำเนิดของความมุ่งมั่นตั้งใจ เกิดความเพียรในการแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ และความต้องการชนะของผู้เข้าแข่งขันนั้นสามารถสร้างความสามัคคีให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดการดูแลซึ่งกันและกันเป็นประสบการณ์ที่ละลายพฤติกรรมให้ทุกคนละทิ้งเรื่องส่วนตัวชั่วขณะเพื่อร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายของการแข่งขัน

5. ประโยชน์ที่ได้จากการแข่งขัน

5.1 ข้อดีการแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ

5.1.1 ประโยชน์ที่ได้จากการแข่งขันนาฏศิลป์ คือ ความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในประสบการณ์แสดงของนักศึกษา ไม่ได้มุ่งหวังของรางวัลหรือเงินรางวัลอันเป็นรางวัลระยะสั้น แต่มุ่งหวังให้นักศึกษารู้สึกภูมิใจในตัวเอง เป็นเกียรติประวัติที่ได้ใช้วิชาความรู้ด้านนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์และประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ อีกทั้งได้สร้างประโยชน์และสร้างชื่อเสียงแก่ประเทศไทย และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กรุ่นใหม่ที่สนใจเรียนนาฏศิลป์ทราบถึงประโยชน์อีกด้านหนึ่งและอาจมีส่วนช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย

5.1.2 เพื่อรณรงค์ให้ผู้เรียนนาฏศิลป์และศิลปินสร้างงานที่มีคุณค่า โดยมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและส่วนรวม เสมือนกับคณะนาฏศิลป์มีการปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างดี

5.1.3 เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง เปิดประสบการณ์ให้คณะผู้เข้าแข่งขันเปรียบเสมือนการแข่งขันนี้เป็นสื่อและวิธีการที่ทำให้ได้เผยแพร่ภูมิปัญญาด้านนาฏศิลป์ไทยทั้งศิลปะการรำโนราและศิลปะการต่อสู้มวยไชยา

5.2 ข้อเสียการแข่งขันนาฏศิลป์ระดับนานาชาติ

5.2.1 ใช้งบประมาณในการประกวดมาก เนื่องจากจะต้องจ่ายค่าตัวเครื่องบินและใช้เงินเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตให้พร้อมต่อการแข่งขัน จึงต้องของบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัดเพื่อดำเนินการแข่งขัน

5.2.2 การเตรียมตัว การวางแผนหลักและแผนสำรองต้องคิดให้รอบคอบอย่างมาก เนื่องจากการแข่งขันในต่างประเทศหากเกิดปัญหานั้นจะทำให้แก้ไขยาก วิธีแก้ไข คือ จะต้องทำให้ผู้แข่งขันคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการนำนาฏศิลป์ไปแสดงในต่างประเทศให้ดีที่สุด ดังนั้นจะต้องเตรียมความพร้อมของตัวเองให้ดีที่สุดและคำนึงถึงการเตรียมพร้อมของทีมด้วย โดยจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดการแข่งขัน

ภาพที่ 3 เกียรติบัตรและเหรียญรางวัลชนะเลิศนาฏศิลป์พื้นบ้านระดับนานาชาติ IDA China Shenzhen International Dance Festival 2017 ในสาธารณรัฐประชาชนจีน จาก สมาคม IDA Drama China วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ.2560
ที่มา : นางสาวกุลนาถ ชินโคตร

แนวทางการปฏิบัติที่นำเสนอในบทความนี้ มุ่งเน้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจนาฏศิลป์ไทยไปแข่งขันในระดับนานาชาติตระหนักถึงการเตรียมตัวจากการ รวบรวมข้อมูลทั้งภายนอกและภายในของเรา เพื่อวิเคราะห์หาโอกาสไปสู่เป้าหมาย เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วจะต้องปฏิบัติออกมาเป็นรูปธรรมด้วยการกำจัดจุดอ่อน นำเสนอจุดแข็ง และสร้างโอกาสเพื่อป้องกันปัญหานอกเหนือจากการเตรียมตัวหรือการรองรับความเสี่ยงนั่นเอง และสิ่งที่สำคัญที่สุดหลังจากการวิเคราะห์คือทุกคนจะต้องลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ไว้เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้การประกวดนาฏศิลป์ระดับนานาชาติทำให้ได้ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องประสบในการทำงานจริงอีกทั้งยังได้เรียนรู้การทำงานด้านนาฏศิลป์ของนานาชาติอีกด้วย

บรรณานุกรม

- ขรรค์ชัย หอมจันทร์. “รูปแบบการแสดงระบำโนราไซยรัตน์.” สัมภาษณ์โดย กุลนาถ ชินโคตร. 27 พฤศจิกายน 2560.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. *การวิจัยทางศิลปะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ชาวโรจน์ วลัยเมธี, “วัฒนธรรมนาฏศิลป์ไทยในฐานะหน่วยทางเศรษฐศาสตร์จุลภาค : การสำรวจข้อมูล ประวัติศาสตร์เชิงวัฒนธรรม,” *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 4 เล่มที่ 2* (กันยายน – กุมภาพันธ์ 2560): 20 – 29.
- ยงกฤต สายเนตร. “เรื่องแจ้ง การบูรณาการกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยทักษิณ.” *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 4 เล่มที่ 2* (กันยายน – กุมภาพันธ์ 2560): 11-19.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. “การจัดการ SWOT เพื่อการวางแผน.” กลุ่มยุทธศาสตร์และแผน.
<http://www.reo1.moe.go.th/web/images/download/2558-reo4-km-swot.pdf>

การจัดการการแข่งขันนาฏศิลป์ไทยระดับ
นานาชาติ : รายการการแสดงพื้นบ้าน IDA China
Shenzhen International Dance Festival 2017

กุลนาถ ชินโคตร

Management for International
Competition of Dancing Arts: The List of
The Tradotional Performance IDA China
ShenZhen International Dance Festival
2017

อรรณพ ขมวัฒนา. “จุดมุ่งหมายการนำนาฏศิลป์ไทยแข่งขันระดับนานาชาติ.” สัมภาษณ์โดย กุลนาถ ชินโคตร. 29 สิงหาคม 2561.